

РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОРИСТАННЯ ДЕЯКИХ МОЛОЧНИХ ПОРІД НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

В. Б. БЛІЗНИЧЕНКО, І. В. ТИЩЕНКО, К. Т. ДАЦУН, М. Я. КОЛОДІЙ

УкрНДІ тваринництва степ. р-нів «Асканія-Нова»

В умовах переведення молочного скотарства на промислову основу досить інтенсивний процес відбору порід і формування нових типів молочних тварин, які максимально задовольняють вимоги високо механізованих підприємств. Для цього використовують генетичні ресурси кращих молочних порід світу.

Завданням наших досліджень було порівняльне вивчення ефективності розведення чорно-рябої худоби як більш високопродуктивної і пристосованої до промислової технології виробництва молока в нових для неї екологічних умовах степової зони України і результативності схрещування червоної степової породи тварин з бугаями спеціалізованих молочних порід голштинно-фризької та айрширської з метою пошуку можливостей формування нового молочного типу тварин для промислових комплексів.

Методика досліджень. Для дослідження використали чистопородних тварин чорно-рябої породи, яких завезли з різних зон країни в радгосп ім. Першого травня Херсонської та «Донецький» Ворошиловградської областей, а також помісей від схрещування корів червоної степової породи з бугаями голштинно-фризької та айрширської порід у дослідному господарстві УкрНДІ тваринництва степ. р-нів «Асканія-Нова», радгоспах «Львівський» Херсонської, «Добринський» Кримської та ім. Леніна Запорізької областей у 1977—1980 рр.

У науково-господарських дослідах за допомогою аналізу даних племінного обліку у піддослідних тварин вивчали відтворну здатність, інтенсивність росту молодняка, відгодівельні, м'ясні властивості та молочну продуктивність.

Результати досліджень. При схрещуванні корів червоної степової з бугаями голштинно-фризької та айрширської порід заплідненість від першого осіменіння становила в середньому від 56,5 до 60,9%. Потомки від голштинно-фризьких плідників при народженні мали більшу живу масу (36—38 кг) з вищим індексом великоплідності порівняно з

червоними степовими на 17,3% при абсолютному значенні 8,2%. Однак корови телились нормально, і заплідненість їх після отелення помісним плодом не знижувалась. Так, у радгоспі «Львівський» на комплексі з безприв'язним утриманням за трирічний період використання голштинно-фризьких бугаїв заплідненість від першого осіменіння становила 56,5—58,6%, у радгоспах ім. Першого травня та «Донецький» заплідненість від першого осіменіння після отелення у чорно-рябих корів становила 26,3—28,9, а в червоних степових—29,4—33,1%, або на 3,1—4,2% більше. При цьому на одне запліднення корів чорно-рябої породи радгоспу ім. Першого травня припадало 2,5±0,19 осіменіння, червоних степових—2,3±0,16, а в радгоспі «Донецький»—відповідно 2,6±0,13 і 2,1±0,13 осіменіння.

За інтенсивністю росту помісні телиці протягом вирощування до 18-місячного віку при добрій годівлі (2646—2758 к. од.) перевищували ровесниць червоної степової породи (табл. 1). Так, у дослідному господарстві «Асканія-Нова» в 18-місячному віці за показниками живої маси між ними встановлено статистично вірогідну різницю.

У менш сприятливих умовах радгоспу «Добринський» (при витраті 2529 к. од. до 18-місячного віку) помісні телиці розвивались однаково з червоними степовими, а в радгоспі «Львівський» телиці червона степова×айрширська за розвитком у всі вікові періоди статистично достовірно поступалися перед ровесницями червона степова×голландсько-фризька.

У радгоспі ім. Першого травня телички чорно-рябої породи за живою масою в 6-місячному віці перевищували ровесниць червоної степової породи на 12,6%, а в 12-місячному віці різниця збільшилася в абсолютних одиницях на 13,3 кг, у відносних—знизилася до 5,4% (P>0,95). Естонські чорно-рябі телиці радгоспу «Донецький» в усі вікові періоди за живою масою статистично достовірно перевищували ровесниць червоної степової, зокрема у 6-мі-

1. Динаміка живої маси піддослідних телиць

Порода і породність	У 6 міс		У 12 міс		У 18 міс		td
	n	M±m	n	M±m	n	M±m	
<i>Дослідне господарство «Асканія-Нова»</i>							
Червона степова	15	143,7±2,45	15	242,8±4,91	15	344,9±5,68	
Червона степова × Голштинно-фризька	15	151,0±1,32	15	258,2±6,15	15	372,2±7,36	2,93
Червона степова × Айрширська	15	149,8±4,57	15	245,8±5,34	15	367,5±7,95	2,31
<i>Радгосп «Добринський»</i>							
Червона степова	55	136,2±2,42	55	234,8±3,54	55	324,3±1,9	—
Червона степова × Голштинно-фризька	55	138,2±3,54	55	247,2±4,27	55	330,9±7,6	0,9
<i>Радгосп «Львівський»</i>							
Червона степова × Голштинно-фризька	741	163,0±0,6	480	248,0±1,4	261	329,0±1,7	3,6
Червона степова × Айрширська	282	156,6±1,0	201	231,1±1,7	152	319,2±2,1	—
<i>Радгосп ім. Першого травня</i>							
Червона степова	19	136,5±0,39	19	242,7±5,54	19	322,0±5,49	—
Чорно-ряба	19	153,7±1,62	19	256,0±5,08	19	336,6±3,25	2,31
<i>Радгосп «Донецький»</i>							
Червона степова	54	151,4±1,84	54	247,0±5,3	53	326,1±7,9	—
Голландська чорно-ряба	37	155,0±1,27	37	255,0±6,3	37	336,3±1,07	—
Естонська чорно-ряба	43	159,1±2,44	43	258,0±7,1	43	341,0±1,48	—

сячному віці на 7,7 кг, або 5,0% (td=2,53). У 12 міс голландські чорно-рябі тварини порівняно з ровесницями червоної степової породи мали вищу живу масу на 3,2%, естонські—на 4,5%. Ця різниця зберігалась до 18-місячного віку. Витрати кормів у середньому на одну голову від народження до 18 міс у радгоспі ім. Першого травня становили 2605 к. од., в радгоспі «Донецький»—2594 к. од.

В науково-господарському досліді провели порівняльне вивчення відгодівельних та м'ясних якостей помісних бугайців I покоління від плідників голштинно-фризької та айрширської порід і червоних степових ровесників. У 17-місячному віці жива маса бугайців при знятті з відгодівлі становила відповідно 437,5, 406,5 і 423 кг. За показниками забійного виходу чистопородні бугайці перевищували помісних на 1,4%, проте у м'ясі помісних тварин містилось

більше білка, жиру та сухих речовин, тобто воно виявилось кращим. Отже, схрещування корів червоної степової породи з бугаями голштинно-фризької не знижує м'ясної продуктивності помісей і поліпшує якість м'яса, а схрещування з айрширами призводить до деякого зниження живої маси помісей.

Дослідження молочної продуктивності свідчить, що в дослідному господарстві «Асканія-Нова» помісні корови червона степова×голландсько-фризька за I лактацією дали більше молока, ніж червоні степові на 362 кг, або на 13,5% (табл. 2). При однаковій жирномолочності ними вироблено молочного жиру за лактацію більше в середньому на 12,9 кг. Первістки червона степова×айрширська мали нижчий надій, ніж червоні степові ровесниці на 169 кг, або на 6,3%, проте за вмістом жиру в молоці вони перевищували останніх на 0,15%, що зумовило приблизно однако-

2. Молочна продуктивність корів-первісток

Порода і породність	Кількість тварин	Надій, кг	Вміст жиру в молоці, %	Молочного жиру, кг	Вміст білка в молоці, %	Молочного білка, кг
<i>Дослідне господарство «Асканія-Нова»</i>						
Червона степова	11	2687	3,63	97,7	3,02	81,2
Червона степова × гол- штино-фризька	10	3049	3,63	110,6	2,82	72,7
Червона степова × айр- ширська	7	2518	3,78	96,4	2,89	72,7
<i>Радгосп «Добринський»</i>						
Червона степова	27	2365	3,64	86,1	—	—
Червона степова × гол- штино-фризька	27	2702	3,69	99,7	—	—

3. Молочна продуктивність піддослідних корів за перші три лактації, кг

Показник	Чорно-ряба			Червона степова			Голландська чорно-ряба			Естонська чорна-ряба		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
<i>Радгосп ім. Першого травня</i>												
Надій, кг	3042	3805	3699	2419	3316	3174	—	—	—	—	—	—
Вміст жиру в молоці, %	3,4	3,59	3,47	3,55	3,68	3,64	—	—	—	—	—	—
Вміст білка в молоці, %	2,96	3,05	3,06	3,01	3,18	3,21	—	—	—	—	—	—
Кількість молочного жиру, кг	115,7	136,7	126,4	85,9	122	115,5	—	—	—	—	—	—
Кількість молочного білка, кг	98,7	116,1	113,2	72,8	104,5	101,7	—	—	—	—	—	—
<i>Радгосп «Донецький»</i>												
Надій, кг	—	—	—	2448	3232	3407	2893	3881	4139	3116	3668	—
Вміст жиру в молоці, %	—	—	—	3,54	3,66	3,66	3,71	3,72	3,89	3,66	3,69	—
Вміст білка в молоці, %	—	—	—	3,1	3,15	3,21	3,18	3,21	3,28	3,14	3,09	—
Кількість молочного жиру, кг	—	—	—	86,7	118,3	124,6	107,6	144,4	161,0	114,0	135,3	—
Кількість молочного білка, кг	—	—	—	75,9	101,8	109,0	92,0	124,6	135,8	97,8	113,3	—

ве виробництво молочного жиру за лактацію. У радгоспі «Добринський» від помісних корів за незакінчену I лактацію при дворазовому машинному доїнні одержано молока більше, ніж від червоних степових, в середньому на 337 кг, або на 14,2%, а молочному жиру — на 13,6 кг.

Від корів чорно-рябої породи з радгоспу ім. Першого травня за I лактацію одержано молока більше, ніж від ровесниць червоної степової породи, на 623 кг, або на 25,7%, молочного жиру — на 29,8 кг, або на 34,6%, молочного білка — на 25,8, або на 26,2% (табл. 3). У радгоспі «Донецький» корови голландської та естонської чорно-рябої порід за 305 днів лактації перевищили ровесниць червоної степової породи за надоем на 18,2—21,5 та 13,5—27,3%; за кількістю молочного жиру — на 22—29,2 та 14,3—31,6% і за кількістю молочного білка на 21,2—24,5 та 11,3—28,9% при достовірній різниці.

Висновки. Від осіменіння корів червоної степової породи спермою голштино-фризьких і айрширських бугаїв одержують високу заплідненість. Так, заплідненість корів від першого осіменіння спермою бугаїв голштино-фризької породи становить 58,6%, айрширської — 56,5, а чорно-рябої породи в середньому — 26,3—28,9%.

Інтенсивність росту чистопородних чорно-рябих і помісних (червона степова × голштино-фризька та червона степова × айрширська) телиць в постнатальний період при повноцінній годівлі дещо вища, ніж червоних степових.

Схрещування червоної степової худоби з бугаями голштино-фризької породи не знижує м'ясу продуктивність помісей і поліпшує якість м'яса.

В однакових умовах годівлі та утримання корови чорно-рябої породи порівняно з червоними степовими за 305 днів лактації дають більше молока на 14,7 — 40,6%, а помісі — на 13,5%.

Одержано редколегією 4.06.81.

УДК 636.2.082.11

СЕЛЕКЦІЙНО-ГЕНЕТИЧНІ ПАРАМЕТРИ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ В РЕПРОДУКТОРАХ ГОЛЛАНДСЬКОЇ ХУДОБИ

Б. М. БЕНЕХІС, М. Я. ЄФІМЕНКО, канд. с.-г. наук

УкрНДІ розведення і штуч. осіменіння велик. рогатої худоби

Поряд з поліпшенням чорно-рябої худоби за допомогою використання бугаїв-поліпшувачів, цілеспрямованого відбору і підбору в республіці створено широкую мережу господарств-репродукторів голландської, голштино-фризької, датської та німецької чорно-рябої порід. За 10 років (1971—1981 рр.) лише з господарства Київської області завезено 1797 нетелей цих порід, у тому числі 837 голландської, 524 датської, 359 німецької чорно-рябої та 77 голштино-фризької порід. Основними репродукторами голландської породи є плеєний завод «Бортничі», куди завезено 244 нетелі цієї породи, підсобне господарство «Чайка» — 108 голів, агро-танція УСГА «Митниця» — 101 голова, плеєний завод «Плосківський» — 96 голів та Київська науково-дослідна танція луквіництва, куди надійшло 100 нетелей голландської породи. Від них передбачено одержувати цінних

бугаїв для держплемстанцій і елевєрів України з метою підвищення надойв, жирності молока, поліпшення пристосованості вітчизняної чорно-рябої худоби до промислової технології. Щоб значно поліпшити ці ознаки, необхідно знати здатність голландської худоби передавати їх за спадковістю потомству.

Ефективність селекції у маточному стаді за однією або декількома господарсько корисними ознаками залежить від величини таких генетичних констант, як мінливість (C_v), успадкування (h^2), повторюваність та кореляція (r) між селекціонованими ознаками. Зазначені константи, одержані по конкретному стаду, дають змогу спрямувати практичну роботу селекціонера на посилення або послаблення селекції за відповідними ознаками.

За даними обліку молочної продуктивності, який проводять у господарствах-репродукторах голландської по-